

TALOUSARVIOALOITE 186/2006 vp

Määrärahan osoittaminen omaishoitajatyöhön

Eduskunnalle

Suomessa arvioidaan olevan yli 300 000 henkilöä, jotka päivittäin hoitavat ikääntynyttä, vammaista tai sairasta perheenjäsentään tai läheistään. Sitovaa ja vaativaa omaishoitotyötä tekeville omaishoitajille voidaan myöntää omaishoidon tukea, joka on sosiaalihuoltolakiin perustuva lakisääteinen tukimuoto. Omaishoidon tukena voidaan myöntää rahakorvausta, palveluja (esim. kotipalvelua, ateriapalvelua jne.) ja vapautusta hoitotyöstä (esim. mahdollisuus saada hoidettava lyhytaikaispaikalle tai intervallihoitoon omaishoitajan vapaan ajaksi). Omaishoidon tuen myöntäminen on Suomessa koko sen olemassaolon ajan ollut hyvin kirjavaa. On kuntia, joissa omaishoitajien tukeminen nähdään tärkeänä osana kunnan palvelurakennetta. Kun ihmisiä hoidetaan kotona, heille suodaan inhimillinen hoito. Kunnan kannalta on merkittävää, että tällöin säästyy kalliita laitospaikkoja. Tulevaisuudessa esimerkiksi mitkään vanhusten laitospaikat eivät Suomessa tule riittämään. Siksi olisikin järkevää kehittää omaisten tueksi omaishoittoa tukevia palveluita kuten lyhytaikaishoittoa ja erilaista lomittajatoimintaa.

Omaishoitajuus kertoo lähimmäisen rakkautesta ja välittämisestä. Omaishoitajuudella saadaan aikaan hyviä tuloksia hoitotuloksen ja elämänlaadun kannalta. Omaishoitajat tekevät merkittävää työtä yhteiskunnan kannalta. Laitoshoitopaikat ovat kalliita ja kunnan hoitopalveluhenkilöstö ei pysty tekemään samaa työmäärää. Omaishoitajien taloudellinen asema ei ole hyvä ja heidän jaksamiseensa ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Yhteiskunnan tulisi tukea

omaishoitajia laajemmin ja paremmin — asettaa oikeat asiat vastakkain.

On myönteistä, että omaishoidon tuki saadaan lakitasoiseksi. Samalla tukipalkkion alarajaa korotetaan 300 euroon ja esim. saattohoitotilanteissa 600 euroon. Selvityshenkilö, sosiaalineuvos Elli Aaltonen, teki raportin omaishoidon uudistamiseksi. Selvityshenkilön ehdotuksen mukaan tuen saajien määrä tulee kaksinkertaistaa ja tukipalkkion maksaminen siirtää kunnilta valtiolle. Molemmat suuret omaishoidon kysymykset jätettiin kuitenkin lakiesityksen ulkopuolelle. Vaarana on myös se, että uuden lainsäädännön myötä omaishoitajiksi katsotaan vain ne vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta hoitavat, jotka saavat tällä hetkellä omaishoidon tukea. 300 000 omaishoitajasta tukea saa vain 27 000. Kunnilla saattaa olla hyvin erilainen suhtautuminen omaishoitajuuteen, joka tarkoittaa sitä, että omaishoitajia ei kohdella tasapuolisesti ja samalla tavalla eri puolilla Suomea.

Omaishoidon tukisopimuksista noin 70 prosenttiin (vajaat 15 000) on kirjattu lakisääteiset vapaapäivät. Näistä kunnat myöntävät hoidettavalle 40 prosenttia laitoshoitona. Suuri osa lakisääteisistäkin vapaista jää kokonaan käyttämättä, koska kunnilla ei ole tarjolla soveltuvaa hoitopaikkaa tai lomittajaa kotiin. Kunnilla ei ole käytännössä mahdollisuutta myöntää sijaishoittoa hoidettaville, joiden omaishoitajilla ei ole virallista omaishoidon tukisopimusta. Palvelusetelien myöntäminen on vielä vähäistä, eikä yksityistä palvelua tai erityisosaamista ole riittävästi

suurimpien kaupunkien ulkopuolella eikä ollenkaan syrjäseuduilla ja pienillä paikkakunnilla.

Huolimatta siitä, että talousarvioesityksessä ehdotetaan jo vajaan kahdeksan miljoonan euron korotusta lainmuutoksen johdosta, hoitomuodon yhteiskunnallisen merkittävyyden ja yksittäisten ihmisten hyvän, ihmisarvoisen hoidon vuoksi esitän määrärahojen kasvattamista edelleen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2007 talousarvioon momentille 33.32.30 lisäyksenä 1 000 000 euroa omaishoitajuuden tukemiseen ja kehittämiseen.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2006

Pertti Hemmilä /kok